

## **Leo Trotskij: Tre brev till Preobrazjenskij**

(mars-april 1928)

*[Publicerade på engelska i New International, vol 3, nr 2, april 1936. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]*

### **Första brevet, 2 mars 1928**

*Pravda* har i en rad artiklar publicerat en omfattande text med titeln ”Betydelsen och lärdomarna av upproret i Kanton”. Denna artikelserie är i sanning anmärkningsvärd för sin ovärderliga och dokumenterade förstahandsinformation, och dess åskådliga framställning av motsättningar och förvirring av principiell natur.

Den börjar med en beskrivning av revolutionens samhälleliga karaktär. Som vi alla vet är det en borgerligt demokratisk revolution, en arbetarnas och böndernas revolution. Igår förmodades den utvecklas under Guomindangs fana – idag utvecklas den mot Guomindang.

Men enligt författarens bedömning är revolutionen och till och med hela den officiella politiken fortfarande borgerligt demokratisk till sin karaktär. Vi går vidare till nästa kapitel, som handlar om sovjetmaktens politik. Här finner vi detta uttalande: ”i arbetarnas intressen utfärdade sovjeten i Kanton förordningar som införde arbetarkontroll över produktionen och genomförde denna kontroll med hjälp av fabrikskommittéer ... nationalisering av storindustri, transporter och banker.”

Den fortsätter med att räkna upp följande åtgärder: ”konfiskering av storbourgeoisens alla bostäder så att de arbetande kunde använda dem ...”

Således hade arbetarna via sina sovjeter makten i Kanton. I själva verket låg hela makten i händerna på kommunistpartiet, det vill säga proletariats parti. Programmet innehöll inte bara konfiskering av de feodala egendomar som fortfarande fanns kvar i Kina, inte bara arbetarkontroll över produktionen, utan också nationalisering av storindustri, banker och transporter, liksom konfiskering av borgarklassens bostäder och alla ägodelar så att de arbetande kunde använda dem. Frågan uppstår: om dessa metoder är en borgerlig revolution, hur skulle då en socialistisk revolution se ut i Kina? Vilken annan klass skulle genomföra störtandet, och med vilka åtgärder? Vi ser att när revolutionen verkligen utvecklar sig, så visar sig formeln borgerligt-demokratisk revolution, en arbetar- och bonderevolution, när den tillämpas på Kina vara en tom fantasi, en bagatell. De som framhöll denna formulering innan Kantonupproret, och framförallt de som betonar den nu efter detta uppror, upprepar (under andra förhållanden) samma principiella misstag som Zinovjev, Kamenev, Rykov och de andra gjorde 1917.

Man kan invända att frågan om jordbruksrevolutionen inte är löst i Kina ännu! Det är sant. Men den var inte heller löst i vårt land innan proletariats diktatur upprättades. I vårt land var det inte den borgerligt demokratiska revolutionen utan den proletärt socialistiska revolutionen som genomförde jordbruksrevolutionen, som dessutom var mycket mer genomgripande än den revolution som (med tanke på hur jordägandet ser ut) är möjlig i Kina. Man kan säga att Kina inte är moget för en socialistisk revolution ännu. Men det vore ett abstrakt och andefattigt sätt att ställa frågan. Var Ryssland, om man tittar på det isolerat, moget för socialismen? Ryssland var moget för proletariats diktatur som det enda sättet att lösa alla de nationella problemen. En socialistisk utveckling utgår visserligen från det enskilda landets ekonomiska och kulturella förhållanden, men den är oupplösligt knuten till världsrevolutionens hela framtida utveckling. Det gäller helt och delvis även Kina. Om det för åtta eller tio månader sedan var en (dessutom ganska försenad) förutsägelse, så är det idag efter erfarenheterna från upproret i Kanton en obestridlig slutsats. Det vore fel att hävda att Kantonupproret helt

och hållet var ett äventyr, och att de faktiska klassförhållandena återspeglades i förvrängd form.

För det första betraktar författaren till ovan nämnda artikel inte Kantonupproret som ett äventyr, utan som ett helt lagenligt skede i den kinesiska revolutionens utveckling. Den allmänna officiella ståndpunkten är att bedöma revolutionen som en borgerligt-demokratisk revolution och samtidigt hålla med om Kantonregeringens handlingsprogram. Men även om man skulle anta åsikten att Kantonupproret var en kupp, så kan man inte av det dra slutsatsen att formuleringen borgerligt-demokratisk revolution är gångbar. Uppenbarligen kom upproret olägligt. Det gjorde det. Men upproret visade på klasskrafterna och det program som ofrånkomligt och helt lagenligt härrör ur dem. *Det bästa beviset för det är att det var möjligt och nödvändigt att på förhand förutsäga de styrkeförhållanden som blottades av upproret i Kanton. Och det förutsades verkligen.*

Denna fråga är nära knuten till den ytterst viktiga frågan om Guomindang. För övrigt beskriver artikelförfattaren med tillfredsställelse att en av Kantonupprorets kampparoller var: "Ner med Guomindang!" Guomindangs fanor och symboler revs ner och trampades på. Men alldeles nyligen, även efter Chiang Kai-sheks och Wang Jingweis "förräderier", hörde vi högtidliga löften att: "Vi kommer inte att överge Guomindangs fana!" Åh, dessa bedrövliga revolutionärer! ...

Arbetarna i Kanton förbjöd Guomindang, *förklarade alla dess olika strömningar för olagliga*. Vad betyder det? Det betyder att varken stor- eller småbourgeoisien kan skapa en kraft som tillsammans med proletariats parti skulle kunna lösa den "borgerligt-demokratiska revolutionens" uppgifter, de grundläggande nationella uppgifterna. Men "vi" förbiser de många miljoner bönderna och jordbruksrevolutionen ... En ömklig invändning ... ty nyckeln till hela situationen är själva det faktum att uppgiften att erövra bonderörelsen ligger just på proletariats, det vill säga direkt på det kommunistiska partiet, och denna uppgift går i själva verket inte att lösa på annat sätt än så som arbetarna i Kanton löste den, det vill säga i form av proletariats diktatur, vars metoder ända från början oundvikligt växer över i socialistiska metoder. Omvänt avgörs både dessa metoders och diktaturens hela öde i sista hand av utvecklingen i världen. Det utesluter naturligtvis inte en korrekt politik från den proletära diktaturens sida, utan förutsätter det tvärtom. Denna politik består av att stärka och utveckla alliansen mellan arbetarna och bönderna, och på ett allsidigt sätt anpassa sig till å ena sidan de nationella förhållandena, och å den andra världsutvecklingens gång. Att efter erfarenheterna av Kantonupproret leka med formeln borgerligt-demokratisk revolution är att gå mot det kinesiska Oktober, ty utan en riktig övergripande politisk inriktning kan revolutionära uppror inte segra, oavsett hur hjältemodiga och självuppoffrande de än må vara.

Förvisso har den kinesiska revolutionen "gått in i en högre fas" – men det stämmer inte i den meningen att den kommer att börja svänga uppåt imorgon eller övermorgon, utan i den betydelsen att den har visat hur ihålig parollen om en borgerligt demokratisk revolution är. Engels sa att ett parti som missar en gynnsam situation, och som ett resultat av det lider nederlag, förvandlas till ett intet. Det gäller även det kinesiska partiet. Den kinesiska revolutionens nederlag är inte ett dyft mindre än nederlaget i Tyskland 1923. Vi måste givetvis förstå ordet "intet" på ett förnuftigt sätt. Många saker talar för att nästa period i Kina kommer att vara en period av revolutionär nedgång, en period för att långsamt ta till sig lärdomarna av ett grymt nederlag, och följaktligen en försvagning av kommunistpartiets direkta inflytande. Därav följer behovet att partiet måste dra djupgående slutsatser i alla principiella och taktiska frågor. Och det är omöjligt utan en öppen och allsidig diskussion om alla de ödesdigra misstag som begåtts hittills.

### ***Andra brevet [odaterat]***

Ditt brev tog också 22 dagar för att komma fram. Under sådana förhållanden är det svårt att diskutera livsviktiga frågor, och enligt min åsikt hör den kinesiska frågan till de allra mest livsviktiga, eftersom kampen fortfarande utvecklar sig i Kina, partisanarméerna befinner sig på slagfältet, och som du utan tvekan känner till från resolutionen från EKKI:s senaste plenarmöte har ett väpnat

uppror satts upp på dagordningen.

Till att börja med vill jag svara på en liten men irriterande punkt. Du säger att jag inte behöver polemisera mot dig under pseudonymen Zinovjev. Där har du helt fel. Jag tror för övrigt att missförståndet uppstod som ett resultat av den oregelbundna postgången. Jag skrev om händelserna i Kanton vid en tidpunkt då jag hade fått höra om de två musketörernas berömda brev. Dessutom kom rapporter från Moskva att de hade fått sekreterare för att avslöja "trotskismen". Jag var övertygad om att Zinovjev skulle publicera flera av mina brev om den kinesiska frågan där jag visade att det inte i något fall skulle bli någon speciell period under den kinesiska revolutionen som liknade proletariats och böndernas demokratiska diktatur, eftersom det finns ojämförligt färre förutsättningar för det där än i vårt land. Och som erfarenheterna och inte teorin redan har visat för oss så uppstod aldrig proletariats och böndernas demokratiska diktatur i vårt land. Således var hela mitt brev skrivet utifrån Zinovjevs tidigare och framtida "avslöjanden".

När jag talade om anklagelsen om att *bortse från bönderna*, glömde jag inte för ett ögonblick vissa av våra dispyter om Kina – men jag hade ingen som helst anledning att lägga denna anklagelse mot mig i munnen på dig, ty jag är säker på att du inser att man inte på minsta sätt behöver bortse från "bönderna" för att dra slutsatsen att det enda sättet att lösa bondefrågan är via proletariats diktatur. Så, min käre JA – ta inte illa upp av en jägares liknelse – du tar opåkallat på dig rollen av en uppskrämd hare som tror att geväret är riktad mot den när jakten egentligen går åt ett helt annat håll.

Redan då regeringen bildades i Wuhan kom jag fram till uppfattningen att det inte skulle bli någon proletariats och böndernas diktatur i Kina. Jag grundade mig just på en analys av de mest grundläggande sociala fakta, och inte på hur de återspeglades politiskt, vilket som bekant ofta antar märkliga former, eftersom det på detta område träder in sekundära faktorer, inklusive nationella traditioner. När skeppsbrottet i Wuhan fullkomligt ödelade sagan om Guomindangs vänster (som påstods omfatta nio tiondelar av hela Guomindang) blev jag övertygad om att grundläggande sociala fakta redan har röjt sig väg genom den politiska överbyggnadens alla säregenheter. 1924-1925 var det nästan accepterat som en självklar sanning att Guomindang var ett arbetar- och bondeparti. Detta parti visade sig "oväntat" vara ett borgerligt kapitalistiskt parti. Då skapades en andra version, att det bara var "topparna" som var kapitalistiska, men att det verkliga Guomindang, nio tiondelar av Guomindang, var ett revolutionärt bondeparti. Återigen visade det sig "oväntat" att vänster-Guomindang, helt eller delvis, började krossa bonderörelsen, vilken som bekant har mäktiga traditioner i Kina och egna traditionella organisatoriska former som under dessa år bredde ut sig. Du skriver på ett helt abstrakt sätt att "det idag är omöjligt att säga om den kinesiska småbourgeoisien kommer att kunna skapa ett parti likt våra socialistrevolutionärer, eller om sådana partier kommer att skapas av högerkommunisterna som brutit med oss, etc". Jag besvarar detta argument från "osannolikheternas teori" på följande sätt:

För det första, även om det skulle skapas socialistrevolutionärer, så skulle det inte alls leda till en proletariats och böndernas demokratiska diktatur, precis som det inte ledde till det i vårt land, trots oändligt mer gynnsamma förhållanden. För det andra: istället för att *gissa* om småbourgeoisien i framtiden – det vill säga med ännu sämre klassförhållanden – kan spela en mer eller mindre självständig roll (tänk om en träbit plötsligt avlossar ett skott?), så borde man hellre fråga sig varför småbourgeoisien i det nyligen inträffade förflutna visade sig *oförmögen* att spela en sådan roll, när den hade tillgång till de allra mest gynnsamma förhållanden – kommunistpartiet var tvingat in i Guomindang som förkunnades vara ett arbetar- och bondeparti och stöddes av Kommunistiska internationals hela auktoritet, bonderörelsen var utbredd och sökte efter ett ledarskap, sedan 1919 var intelligentsian i stor omfattning mobiliserad, etc, etc.

Du skriver att Kina fortfarande står inför "det enorma problemet med en borgerligt-demokratisk jordbruksrevolution". För Lenin var detta problemets rot. Lenin pekade på att bönderna inte ens som *stånd* kunde spela en revolutionär roll under kampen mot *den jordägande adeln* och den till

adeln hårt knutna byråkratin, som kröntes av det tsaristiska enväldet. Under det efterföljande skedet, säger Lenin, kommer kulakerna att bryta med arbetarna, och tillsammans med dem en stor del av mellanbönderna, men det kommer att ske under övergången till den proletära revolutionen som en integrerad del av den internationella revolutionen. Men hur är läget i Kina? Kina har ingen jordägande adel, inget bondestånd som förenas av gemensamma intressen mot godsägarna. Jordbruksrevolutionen i Kina riktar sig *mot borgarklassen i städerna och på landsbygden*. Radek har betonat detta flera gånger – till och med Bucharin har förstått det till hälften nu. Häri ligger kärnpunkten!

Du skriver: ”det sociala innehållet i den framtida tredje kinesiska revolutionens första stadium kan inte betecknas som en socialistisk omvälvning”. Men här löper vi risken att hamna i bucharinistisk skolastik och hårklyverier om ord istället för en levande beskrivning av den dialektiska processen. Vad hade vår revolution för innehåll mellan oktober 1917 och juli 1918? Vi lät kapitalisterna behålla verkstäderna och fabrikerna och begränsade oss till arbetarkontroll. Vi exproprierade storgodsen och genomförde socialistrevolutionärernas småborgerliga program att socialisera jorden, och som kronan på verket hade vi under denna period en deltagare jämte oss vid makten i form av vänstersocialistrevolutionärerna. Man skulle fullt berättigat kunna säga att ”det sociala innehållet i oktoberrevolutionens första stadium inte kan betecknas som en socialistisk omvälvning.” Jag tror att det var Jakovlev och flera andra röda professorer som slösade en hel massa spetsfundigheter på detta. Lenin sa att vi fullbordade den borgerliga revolutionen i förbigående. Men redan under sina första stadier kommer den kinesiska revolutionen (den ”tredje”) att bli tvungen att börja med en kampanj mot kulakerna. Den kommer att bli tvungen att exproprierade de utländska kapitalisternas koncessioner, ty utan det kan inte Kina förenas i betydelsen av att uppnå verklig statlig ekonomisk och politisk suveränitet. Med andra ord kommer den tredje kinesiska revolutionens allra första skede att vara mindre borgerligt till sitt innehåll än oktoberrevolutionens första skede.

Å andra sidan visade händelserna i Kanton (liksom tidigare händelser i Kina, etc) att också den ”nationella” borgarklassen, som bakom sig har Hong Kong, utländska rådgivare och utländska kryssare, intar en sådan inställning gentemot minsta självständiga rörelse bland arbetarna och bönderna, att arbetarkontroll över produktionen är ännu mindre sannolik än vad som var fallet hos oss. Med största sannolikhet kommer vi redan under inledningen av den ”tredje kinesiska revolutionen” att tvingas exproprierade verkstäder och fabriker av alla möjliga storlekar.

Förvisso föreslår du helt enkelt att vi ska bortse från bevisen från Kantonupproret. Du säger, att ”eftersom” upproret i Kanton var ett äventyr – det vill säga inte ett allvarligt försök som växte fram ur en massrörelse – hur kan då ”ett sådant försök skapa en ny situation ...?” Du vet själv att det är helt otillåtet att förenkla frågan på detta sätt. Jag är den siste att argumentera mot det faktum att det fanns delar av äventyrspolitik i Kantonupproret. Men att framställa händelserna i Kanton som en sorts hokusfokus som det inte går att dra några slutsatser av, är ett överförenklat försök att undvika en analys av det verkliga innehållet i erfarenheterna från Kanton. Vari ligger äventyrspolitiken? I det faktum att ledningen försökte dölja sina tidigare synder genom att på ett fruktansvärt sätt skynda på händelseutvecklingen och orsakade ett missfall. Massrörelsen fanns men den var otillräcklig och omogen. Det är fel att tro att ett missfall inte kan lära oss något om moderorganismen och mognadsprocessen. Kantonhändelsernas enorma och teoretiskt avgörande betydelse för den kinesiska revolutionens grundläggande frågor är just det faktum att vi – ”tack vare” äventyret (ja, givetvis!) – här har något som sällan sker i historien och inom politiken: *praktiskt taget ett laboratorieexperiment i jättelik skala*. Vi betalade dyrt för det, men därmed är det ännu mindre anledning att vifta undan lärdomarna av det.

Förhållandena för experimentet var nästan ”kemiskt rena”. Alla de tidigare antagna resolutionerna hade, precis som två gånger två är fyra, fastställt, förseglat och helgonförklarat att revolutionen var en borgerlig jordbruksrevolution, att bara de ”som hoppar över stadier” kunde pladdra om proletariatets diktatur grundad på en allians med fattigbönderna, som utgör 80% av Kinas bönder, etc, etc. Det kinesiska kommunistpartiets senaste kongress sammanträdde under den fanan. En speciell

representant från Komintern, kamrat N, fanns närvarande. Vi fick höra att det kinesiska kommunistpartiets nya centrala exekutivkommitté (CEK) var höjd över alla misstankar. Under denna period blev kampanjen mot den så kallade trotskismen som allra hetsigast, även i Kina. Men på tröskeln till händelserna i Kanton antog det kinesiska kommunistpartiets CEK, med *Pravdas* ord, en resolution som förkunnade att *den kinesiska revolutionen hade antagit en "permanent" karaktär*. Dessutom vidhöll Kominterns representant, kamrat N, samma ståndpunkt.

Med revolutionens "permanenta" karaktär måste vi här förstå detta: inför denna i allra högsta grad ansvarsfyllda praktiska uppgift (som visserligen ställdes alltför tidigt) drog de kinesiska kommunisterna och till och med Kominterns representant, efter att ha tagit hänsyn till alla tidigare erfarenheter och så att säga alla politiska tillgångar, slutsatsen att bara arbetarna under ledning av kommunisterna kunde leda bönderna mot godsägarna (borgarklassen i städerna och på landsbygden), och att det enda som kunde följa på en sådan framgångsrik kamp var proletariats diktatur grundad på en allians med de hundratals miljoner fattigbönderna.

Precis som under Pariskommunen, som också innehöll element av laboratorieexperiment (eftersom upproret ägde rum i en enda stad som var isolerad från resten av landet), då proudhonisterna och blanquisterna blev tvungna att vidta åtgärder som stod i direkt motsättning till deras egna läror, och därmed (enligt Marx) på ett ännu klarare sätt visade på klassförhållandenas verkliga logik – så gjorde sig även ledarna i Kanton, som upp till öronen var fulla av fördomar mot den "permanenta revolutionens" spöke, när de väl började agera, ända från sina första steg skyldiga till denna permanenta arvssynd. Vad hände då med martyloveriets motgift som hade injicerats i kraftiga och helt absurda doser? Åh, nej! Om det *bara* var ett äventyr, det vill säga en sorts hokuspokus, som inte visade någonting och inte bevisade någonting, då skulle äventyret ha antagit sina skapares avbild och likhet. Men nej! Detta äventyr kom i kontakt med jorden, det fick näring från verkliga (om än omogna) massrörelser och förhållanden, och på grund av det tog nämnda "äventyr" sina skapare i kragen, lyfte på ett oartigt sätt upp dem, skakade dem i luften och ställde sedan, för stabilitetens skull, ner dem på huvudet på de kinesiska trottoarerna ... Som de senaste resolutionerna och den senaste artikeln visar står nämnda "skapare" fortfarande på huvudet och dansar "permanent" med fötterna i luften.

Det är befängt och otillåtet att säga att det är "olämpligt" att dra slutsatser från levande händelser som varje arbetarrevolutionär måste tänka igenom till slutet. Vid tiden för He Longs och Ye Tings uppror ville jag öppet ställa frågan om, i och med att Guomindangs utveckling var fullbordad, bara proletariats förtrupp kunde sträva efter makten. Det skulle förutsätta att partiet antog en ny ståndpunkt, och efter en ny bedömning av den objektiva situationen omvärderade sig själv. Och just det skulle ha utslutit en så äventyrlig inställning till situationen som: "Vi ska bida vår tid i ett hörn, bönderna kommer att komma till vår hjälp genom att dra igång saker och ting, och på något sätt kommer någon att gripa makten och göra något." På den tiden sa vissa kamrater till mig: "Det är olämpligt att ställa dessa frågor nu i samband med He Long, som uppenbarligen redan har krossats." Jag överskattade inte på något sätt He Longs uppror. Men jag ansåg verkligen att det var det sista tecknet på att linjen för den kinesiska revolutionen behövde granskas. Om dessa frågor hade ställts på ett *lämpligt* sätt vid den tiden, så kanske de ideologiska upphovsmännen till äventyret i Kanton kunde ha övertygats att tänka igenom saker och ting en gång till, och det kinesiska partiet kanske inte skulle ha krossats på ett så skoningslöst sätt. Och om inte, så skulle händelserna i Kanton, i ljuset av vår prognos och vår varning, ha blivit en tung lärdom som hade gått in i medvetandet på hundratals och tusentals, på det sätt som till exempel Radeks varning om Chiang Kai-shek strax innan kuppen i Shanghai gjorde. Nej, den gynnsamma tidpunkten har passerat. Jag vet inte när den kinesiska revolutionen kommer att återuppstå. Men vi måste utnyttja den tid som står till vårt förfogande till förberedelser på grundval av den senaste händelseutvecklingen.

Du skriver att vi måste studera Kinas historia, dess ekonomiska liv, statistiska data, etc. Ingen kan invända mot det (om det inte är tänkt som ett argument för att skjuta upp frågan till domedagen).

Men till mitt eget försvar måste jag säga att jag ända sedan jag anlände till Alma Ata helt och hållet har sysselsatt mig med Kina (och Indien, Polynesien, etc, för jämförande studier). Det återstår givetvis fler luckor än ställen som har täckts helt och hållet, men jag måste ändå säga att jag än idag inte har hittat något principiellt nytt i alla de (för mig) nya böcker som jag läst. Men huvudpunkten kvarstår – *att våra prognoser har bekräftats av erfarenheterna* – först i förhållande till Guomindang i sin helhet, sedan i förhållande till ”vänster-Guomindang” och regeringen i Wuhan, och slutligen i förhållande till ”handpenningen” för den tredje revolutionen, i form av Kantonupproret.

Det är därför jag anser att det inte kan skjutas upp.

Två sista frågor:

Du frågar: hade Lenin rätt när han gentemot Bucharin under kriget försvarade tanken att Ryssland fortfarande stod inför en borgerlig revolution? Ja, han hade rätt. Bucharins formel var schematisk och skolastisk, det vill säga den utgjorde samma karikatyr av den permanenta revolutionen som Bucharin försöker tillskriva mig idag. Men det finns också en baksida på samma fråga: hade Lenin rätt mot Stalin, Rykov, Zinovjev, Kamenev, Frunze, Kalinin, Tomskij, etc, etc, när han försvarade proletariats maktövertagande? Du vet bättre än jag, att om Lenin inte hade lyckats komma till Petrograd i april 1917, så skulle det inte ha blivit någon oktoberrevolution. Fram till februari 1917 var parollen om proletariats och böndernas diktatur historiskt progressiv. Efter omvälvningen i februari blev samma paroll – som Stalin, Kamenev och de andra förde fram – reaktionär.

I så måtto som samhällskrafterna ännu inte hade utdömt sin politiska dom, stödde jag från april till maj 1927 parollen om proletariats och böndernas demokratiska diktatur för Kina (riktigare, jag höll med om den), trots att situationen i Kina var oändligt mycket mindre gynnsam för denna paroll än i Ryssland. Efter att domen hade fällts av en kolossal historisk handling (erfarenheterna i Wuhan) blev parollen om en demokratisk diktatur en reaktionär kraft, och den kommer ofrånkomligt att leda antingen till opportunism eller till äventyrspolitik.

Du hävdar vidare att vi för hoppet i oktober hade februari som en flygande start. Det är riktigt. Om vi hade börjat bygga sovjeterna i de ”befriade” områdena redan vid början av Nordexpeditionen (och massorna strävade efter det), så skulle vi ha fått den nödvändiga flygande starten, vi skulle ha splittrat fiendens arméer, skaffat oss vår egen armé och vi skulle ha tagit makten – om inte i hela Kina på en gång, så i alla fall i en betydande del av landet. För närvarande är revolutionen förstas på nedåtgående. De lättsinniga skribenternas pladder om att revolutionen står på randen till ett nytt uppsving är ett brottsligt vansinne, eftersom, om ni ursäktar, det i Kina genomförs ett oändligt antal avrättningar och det härjar en grym handels- och industriell kris. Efter tre stora nederlag vaknar inte proletariats av krisen utan den trycker tvärtom ned det, samtidigt som avrättningarna ödelägger det politiskt försvagade partiet.

Vi har gått in i en period av tillbakagång. Vad kommer att ge impulsen till ett nytt uppsving? Eller, för att uttrycka det på ett annat sätt: vilka villkor kommer att ge den proletära förtruppen den nödvändiga flygande starten i ledningen för de proletära och bondemassorna? Det vet jag inte. Framtiden kommer att utvisa om det räcker med inre processer eller om det kommer att krävas en yttre impuls. Jag kan gå med på att rörelsens första skede kanske kommer att upprepa den revolution som vi redan har gått igenom i förkortad och förändrad form (exempelvis en ny parodi på en ”allomfattande nationell front” mot Zhang Zuolin). Men denna första fas kanske kommer att räcka till för att bara göra det möjligt för kommunistpartiet att lägga fram och förkunna sina ”Aprilteser” för folkets massor, det vill säga sitt program och sin strategi för proletariats maktövertagande. Men om vi går in i det nya uppsvinget, som kommer att utvecklas oerhört mycket snabbare än tidigare, med ett schema för en ”demokratisk diktatur” som är utslitet redan idag, så kan man redan på förhand slå sig i backen på att det i Kina kommer att finnas väldigt många Ljadov, men knappt en enda Lenin för att (gentemot alla Ljadov) få till stånd partiets taktiska upprustning dagen efter det revolutionära utbrottet.

### ***Det tredje brevet [odaterat]***

Kära J A.

Jag fick ditt brev med flygpost igår. Således har alla brev kommit. Det tog 16 dagar för det sista brevet att komma fram, det vill säga sex dagar kortare än vanlig post. För två dagar sedan skickade jag dig ett detaljerat svar på dina invändningar om den kinesiska revolutionen. Men när jag vaknade i morse kom jag ihåg att jag (till synes) hade glömt att svara på det argument som du anser vara allra viktigast, såsom jag förstår det. Du skriver:

Ditt grundläggande misstag är att du avgör revolutionens karaktär på basis av vem som gör den, vilken klass, det vill säga det verksamma subjektet, medan du verkar ge processens objektiva sociala innehåll bara sekundär betydelse.

Därefter går du vidare med att anföra som exempel novemberrevolutionen i Tyskland, revolutionen 1789 i Frankrike och den framtida kinesiska revolutionen.

I grund och botten är detta resonemang bara en "sociologisk" generalisering (för att använda Samuel Johnsons terminologi) av alla dina andra konkreta ekonomiska och historiska åsikter. Men jag vill också svara på denna generaliserade sociologiska formulering av dina uppfattningar, ty där framträder (ditt och inte mitt) "grundläggande misstag" allra tydligast.

Hur ska en revolution karakteriseras? Av den klass som genomför den eller av dess sociala innehåll? Det finns en teoretisk fälla inneboende i att på detta allmänna sätt ställa den förra mot det senare. Den franska revolutionens jakobinska period var givetvis en period där småbourgeoisien diktatur rådde, där småbourgeoisien också – helt i linje med sin "sociologiska natur" – röjde vägen för storbourgeoisien. Novemberrevolutionen i Tyskland var inledningen på en proletär revolution, men under sina allra första steg hejdades den av den småborgerliga ledningen, och lyckades bara uppnå några få saker som den borgerliga revolutionen inte hade genomfört. Vad ska vi kalla novemberrevolutionen – borgerlig eller proletär? Både det förstnämnda och det sistnämnda vore felaktigt. Oktoberrevolutionens plats kommer att klargöras när vi både anger revolutionens inre mekanismer och slår fast dess resultat. I detta fall kommer det inte att finnas någon motsättning mellan mekanismerna (och med det menar vi givetvis inte bara den främsta kraften utan också ledarskapet) och resultaten – både de förra och de senare är "sociologiskt" obestämbara. Jag tar mig friheten att ställa dig frågan: vad skulle du kalla den ungerska revolutionen 1919? Du kommer att säga: proletär. Varför? Visade sig inte den ungerska revolutionens "sociala innehåll" bli kapitalistiskt! Du kommer att svara: det är kontrarevolutionens sociala innehåll. Riktigt. Tillämpa nu det på Kina. Det "sociala innehållet" under proletariatets diktatur (som grundas på en allians med bönderna) kan under en viss period *ännu så länge* förbli icke socialistiskt, men från proletariatets diktatur kan en borgerlig utveckling bara ske med hjälp av en kontrarevolution. Vad gäller det sociala innehållet måste vi av denna anledning säga: "Vi får vänta och se."

Kärnpunkten är just det faktum, att även om revolutionens politiska mekanismer när det kommer till kritan beror på den ekonomiska basen (inte bara nationellt utan också internationellt), så kan de inte härledas från denna ekonomiska bas med hjälp av abstrakt logik. För det första är basen själv ytterst motsägelsefull, och dess "mognadsgrad" tillåter inte enkla statistiska avgöranden. För det andra måste man närma sig både den ekonomiska basen och den politiska situationen utifrån internationella och inte nationella ramar, och ta hänsyn till det ömsesidiga dialektiska sambandet mellan det nationella och det internationella. För det tredje har klasskampen och de politiska uttryck som den får, och vilka utvecklas på dessa ekonomiska grundvalar, också sin egen bestämda utvecklingslogik som man inte kan hoppa över. När Lenin i april 1917 sa att bara proletariatets diktatur kan rädda Ryssland från sönderfall och undergång, bemötte Suchanov (hans mest konsekventa motståndare) honom med två grundläggande argument: (1) den borgerliga revolutionens sociala innehåll har ännu inte uppnåtts, (2) Ryssland är ännu inte ekonomiskt moget för en socialistisk revolution. Och hur

svarade Lenin? Huruvida Ryssland är moget eller ej är något som ”vi får vänta och se”, det går inte att avgöra statistiskt, det kommer att avgöras av händelseutvecklingen, och dessutom bara i internationell skala. Men, sa Lenin, oavsett hur detta sociala innehåll till sist kommer att avgöras, så har landet idag ingen annan väg till räddning – från svält, krig och förslavning – än att proletariatet griper makten.

Det är exakt vad vi idag måste säga angående Kina. För det första är det fel att påstå att den nuvarande historiska kampens grundläggande innehålls utgörs av en jordbruksrevolution. Vad måste denna jordbruksrevolution bestå av? Allmän uppdelning av jorden? Men det har gjorts många sådana allmänna uppdelningar i Kinas historia. Och sedan har utvecklingen alltid återvänt till ”sin rätta bana”. Jordbruksrevolutionen innebär att krossa de kinesiska godsägarna och ämbetsmännen. Men om Kina enas nationellt och uppnår ekonomisk suveränitet så innebär det att det befriar sig från *världsimperialismen*, för vilken Kina utgör den viktigaste säkerhetsventilen mot att den europeiska och imorgon den amerikanska kapitalismen kollapsar. En omvälvning av Kinas jordbruk *utan* ett nationellt enande och självbestämmande över tulltaxorna (i grund och botten monopol på utrikeshandeln) är ingen utväg eller perspektiv för Kina. Det är detta som gör att den kamp som Kina står inför idag kommer att bli oerhört omfattande och fruktansvärt hård, och det efter de erfarenheter som alla deltagarna redan har gått igenom.

Vad ska en kinesisk kommunist under dessa omständigheter säga till sig själv? Kan han verkligen resonera så här: den kinesiska revolutionens sociala innehåll kan bara vara borgerligt (som det ena eller andra diagrammet har visat). Därför får vi inte ställa oss själva uppgiften av en proletär diktatur. I det mest extrema fallet föreskriver det sociala innehållet en koalitionsdiktatur mellan proletariatet och bönderna. Men en koalition (här handlar det naturligtvis om en *politisk* koalition och inte en ”sociologisk” klassallians) kräver en partner. Moskva lärde mig att Guomindang är en sådan partner. Men det uppstod inget vänster-Guomindang. Vad ska vi göra? Det enda som återstår för mig som kinesisk kommunist är att trösta mig med tanken att ”det idag är omöjligt att säga om den kinesiska småbourgeoisien kommer att kunna skapa något sorts parti” ... eller inte. Tänk om den plötsligt gör det?

En kinesisk kommunist som resonerar utifrån sådana linjer och recept skulle skära halsen av den kinesiska revolutionen.

Minst av allt handlar det om att uppmana Kinas kommunistiska parti att omedelbart göra uppror för att gripa makten. Tempot beror helt och hållet på omständigheterna. Uppgiften består av att se till att kommunistpartiet helt igenom genomsyras av övertygelsen om att den tredje kinesiska revolutionen bara kan bli segerrik med hjälp av proletariatets diktatur under kommunistpartiets ledning. Dessutom måste ledarskap förstås inte ”i allmän” mening, utan i meningen att direkt utöva en fullständig revolutionär makt. Och när det gäller med vilket tempo vi ska behöva bygga socialismen i Kina, så ”får vi vänta och se”.

### **Lästips:**

Jevgenij Preobrazjenskij: *Svar på Trotskijs första brev*, en replik på det första brev som Trotskij skickade.